

De docenten bezoeken eerst een bedrijf dat duurzaamheid in de praktijk brengt

Wat Een *docent event* van het GKC-programma Ketens en Agrologistiek met de titel 'Duurzaam ondernemen in de dierlijke keten: idealisme of euro's'.

Wanneer en waar dinsdag 3 november in Heino (Ov.) en omgeving

Met • Bezoek aan veehouderijbedrijf dat duurzaam werkt. • Inleiding door Woody Maijers, trekker van het programma • Vier sprekers: drie ondernemers uit de vleesverwerkende industrie (Vion), de varkenshouderij (De Hoeve) en de diervoederindustrie (Nevedi) vertellen hoe zij duurzaam opereren. Kees de Koning (WUR) houdt een wetenschappelijke beschouwing over het onderwerp. • Groepsdiscussie, • diner, • presentatie over simulaties/leermiddelen op dit gebied (niet besproken in dit artikel).

Wie Voor docenten mbo, hbo en WUR in dierhouderij, bedrijfskunde, levensmiddelentechnologie en aanverwanten, en voor studenten. Er waren zo'n veertig bezoekers, voornamelijk hbo-docenten, een enkele mbo-docent en geen studenten.

Waarom Kennismaken met duurzaam ondernemen in de dierlijke productieketen. Dit is een van de vier *hot topics* van het GKC-programma, waarvan de missie luidt: Iedere leerling en student in het groen onderwijs handelt ketenbewust.

Docentendag duurzaam ondernemen in de dierlijke keten

Van veeschuren tot visioenen

Een *docent event* met bedrijfsbezoek, lezingen, diner én discussie tussen onderwijs en industrie. Voor docenten veehouderij, bedrijfskunde en aanverwanten. Bron van kennis en inspiratie?

Het is half zes als ik het zaaltje in Heino verlaat, op het moment dat de vierde en laatste spreker, Kees de Koning van WUR Livestock Research zijn praatje begint. Ik had juist willen blijven voor de discussies, gepland om kwart voor vijf, vaak een interessant onderdeel van een bijeenkomst voor docenten, maar helaas. Het programma loopt uit. De discussies worden in groepjes gevoerd tussen mensen uit het onderwijs en het bedrijfsleven. Ik ben benieuwd wat daar uitkomt. En de lezing over duurzaam ondernemen in de keten van De Koning van Wageningen UR. Hij is manager Farm Management and Chain Systems. Was dat interessant volgens de docenten? Ik bel de dagen erop met enkele van de circa vijfendertig docenten die erbij waren. Eens horen wat hen één of twee dagen later is bijgebleven, wat ze eraan hebben gehad.

‘Goed beeld’

Theo Boumans aan de telefoon, projectleider bij Cursus & Contract van Cita-verde College. Hij was één van de paar aanwezige mbo-mensen, en kwam samen met een collega-docent uit Horst. Boumans is verrast dat er zo weinig mbo-collega’s waren. Want hij vond de

middag de moeite waard. “Duurzaamheid is iets wat in elk geval bij ondernemerschap en dus de primaire sector hoort. Om in opdrachten of leeractiviteiten, ook met het bedrijfsleven, te werken.” Door de combinatie van een bedrijfsbezoek, het netwerken en de lezingen, die hij allemaal goed vond, kreeg hij een goed beeld waar men mee bezig is. “Ook het WUR-verhaal dat de andere kant belichtte, vanuit de behoeftes van het dier, vond ik interessant om eens te horen.”

Napraten in busje

Hogeschool HAS Den Bosch was goed vertegenwoordigd op het *docent event* met een busje vol collega’s die samen naar het oosten reden. Docent bedrijfs-economie Laurens van der Leij: “Op de terugweg naar Den Bosch hebben we het gehad over de problemen die er in de sector zijn. Zo samen met collega’s iets op een rijtje zetten, daar leer je het meeste van.” Hij zegt: “Het verhaal van Verhoeven over de ketenorganisatie was leuk en *down to earth* maar voor ons welbekend. Studenten hebben een paar jaar geleden namelijk de keten bij De Hoeve bekeken. De man van Nevedi, de brancheorganisatie voor veevoer, sloeg de plank mis,

hij had het vooral over beleid. Bij de drie mensen uit de industrie ging ‘t toch vooral over hoe ze hun eigen keten efficiënt maken omdat dat geld oplevert. De Koning van de WUR ging een stap verder en stelde de vraag: Moet het dierhouden niet op een heel andere manier omdat het systeem lekt? In plaats van het ‘gaten dichten’ dat nu gebeurt. Dit biedt aanknopingspunten om wat mee te doen voor onze studenten.”

Ook voor Van der Leij’s collega Joris Fiers sprongen de verhalen van De Hoeve en de WUR eruit. “Verhoeven is iemand die het ondernemerschap met visie samenvoegt met maatschappelijke betrokkenheid. De Koning liet zien hoe je een melkveehouderij helemaal duurzaam én rendabel kunt runnen, op basis van onderzoek en brainstormsessies.” Fiers vertelt dat bedrijfskunde op de Bossche hogeschool vorig jaar al is begonnen met een inventarisatie van duurzaamheid in de breedte. “Hoe en waar kun je dat in de opleiding brengen? In die zin heeft de dag me niet veel nieuws gebracht.” De docent en hoofdopleiding bedrijfskunde had bij het bedrijfsbezoek aan het begin van de middag dan ook gehoopt op iemand die op basis van een visie met duurzaamheid

bezig was. “Deze melkveehouder/fokker deed het vooral op gezond verstand en gevoel.”

Wat vond Herman van der Wal, docent International Livestock Production en Farm consultancy op de CAH Dronten, van de bijeenkomst? Hij noemt als eerste dat je op zo’n dag goed merkt wat de verschillende achtergronden en belangen van mensen zijn. “Met de exemplarische kant, het prikkelende verhaal van De Hoeve, kun je in het onderwijs wat. Dat gaat over een echte onderneming die medeondernemers probeert te verbinden.” Boeiende voorbeelden, vindt hij. Het verhaal van De Koning sprak hem juist minder aan. “Een WUR-onderzoeker heeft makkelijk praten. En aan zijn lijstjes rond duurzaamheid is weinig nieuws. Je kunt mooie dingen bedenken, maar voor de boer geldt: een koe die ’t niet doet, gaat weg.” Wel boeiend vond Van der Wal de scenario’s die De Koning schetste. “Visioenen eigenlijk, van enkele innovatieve bedrijfsvormen in de melkveehouderij. Daar had hij wel wat dieper op in mogen gaan. Ik hoop dat er bedrijven komen die die kant opgaan, maar daarnaast zullen er bedrijven blijven met als enig doel: produceren.”

In groepjes in debat

Na de toespraken werden drie groepjes gevormd uit de aanwezigen uit onderwijs en bedrijfsleven. Onderwerp van gesprek: de rol van het onderwijs bij duurzaamheid in de keten. Over de groepsdiscussie verschillen de meningen, de één vond die interessanter dan de ander. Elk groepje had een andere invalshoek. Laurens van der Leij is van mening dat hier niet iets gestructureerds uitkwam. “Daarvoor is de tijd ook te kort. Je moet duurzaamheid in de keten als team, als opleiding toch zelf uitwerken.”

Joris Fiers vindt een groepsdebat altijd interessant, om te horen hoe anderen denken. “Dat studenten pro-actief met duurzaamheid bezig moeten, wat ter sprake kwam in de groep, vind ik zelf wat idealistisch. Onze studenten bedrijfskunde zijn ondernemers die letten op winst. Het besef van duurzaamheid moet je ze wel in de opleiding bijbrengen, dat zeker, door ze te prikkelen en bewust te maken.”

In één groep uitte het bedrijfsleven zijn zorg over de kwaliteit van een eventueel strategisch onderzoek, bijvoorbeeld naar een energieneutrale keten, wanneer je het studenten laat doen. “De oplossing was volgens ons groepje zorgen

voor een brede kring van betrokkenen en begeleiders. Een community of practice: samenwerken van onderzoek, onderwijs, ondernemers en organisaties en natuurlijk de studenten”, vertelt Gerry Kouwenhoven (Hogeschool INHolland), lid van het programmateam en verbonden aan het lectoraat Voedsel- en productiekennis. “Verder kwam uit de discussie dat duurzaam ondernemen gericht moet zijn op de keten.

Ondernemers kunnen de vraagstukken op dit gebied niet alleen oplossen. Een ideeënbox voor onderzoeksvragen van ondernemers, voor onderwijs, voor studenten, was een idee dat hieruit voortkwam.” Volgens Van Kouwenhoven zijn er in de discussies voldoende goede ideeën ontstaan waarop het programmateam kan en zal voortborduren. □

- Wilt u de gepresenteerde powerpoints ontvangen? Mail dan naar: gerry.kouwenhoven@inholland.nl
- Op de volgende docent event in januari 2010 staat de plant-keten centraal, in april de food-keten.
- www.vionfood.com • www.dehoevebv.nl • www.nevedi.com • www.livestockresearch.wur.nl • www.gkc.nl/ programma Ketens en agrologistiek